

als maandblad, bijna altijd te laat kwam met het kerkelijk nieuws. In de door Moll gevoelde noodzaak te komen met een weekblad lag ook de reden af te zien van samenwerking met *De Hervorming* van Noman en Zoon.¹⁸ Deze kwam overigens, zoals boven vermeld, vanaf 1849 wel met een wekelijkse uitgave, maar nergens vond ik sporen van overleg tussen beide uitgevers en redacties.

4. Synodale handelingen van 1847

Zoals gezegd, werd in 1847 duidelijk dat de positie van de *Boekzaal* niet langer onomstreden was. Op 3 april van dat jaar ontving de Algemene Synodale Commissie (ASC)¹⁹ namelijk een brief van de uitgever van de *Boekzaal*, waarin deze mededeelde een deel van de opbrengst van het blad aan de synode af te staan 'ad pios usus'. Aanleiding tot dit schrijven was het feit dat de uitgever 'uit openbaren aankondigingen' had vernomen dat de uitgever van het blad *De Hervorming* bereid was een derde deel van de zuivere opbrengst van dit blad af te staan aan het synodale weduwenfonds in ruil voor de officiële status. De uitgever van de *Boekzaal* ging er in zijn brief van uit, dat zijn gift de bijdrage van de uitgever van *De Hervorming* te boven zou gaan, althans, als de *Boekzaal* op blijvende protectie vanwege de synode mocht rekenen.

Er was inderdaad een aanbod van Noman. Het vreemde is echter dat ik daarvan pas sporen vond in een brief van 7 mei. Deze brief van 7 mei moet daarom gelezen worden als een schriftelijke bevestiging van wat eerder mondeling tussen de ASC en Noman besproken was. In deze brief verzocht Noman de synode zijn blad als officieel orgaan aan te wijzen. Mocht deze aan Nomans wens gehoor geven, dan was hij bereid jaarlijks f 1.000 te storten in het Synodale Weduwen- en Wezen Fonds.²⁰

18. *Toelichting tot den prospectus der Kerkelijke courant*, Bibliotheek VBBB. De prospectus zelf heb ik daar niet aangetroffen.

19. Deze commissie werd benoemd door de synode. Qualitate qua maakten de secretaris, de president en de vice-president deel uit van de ASC. Andere leden waren niet allen lid van de synode. Hun zittingsduur bedroeg namelijk drie jaar, terwijl de synodeleden meestal slechts één jaar zitting hadden, en in ieder geval ieder jaar opnieuw moesten worden afgevaardigd.

20. De brief van de uitgever van de *Boekzaal* is geregistreerd sub no 33, de brief van Noman onder nummer 49. Beide brieven zijn gevoegd bij het verslag van de 'Commissie tot spoedvorderende zaken' over de periode december 1849 – mei 1850. Dit rapport bevindt zich bij de *Gescreven handelingen ASC*, ARA II, archief NHK, Algemene synode nr 399. Deze commissie bestond in ieder geval altijd uit de secretaris, die daardoor een sleutelrol innam. In het algemeen is de weergave in het jaarlijkse 'Rapport der Algemeene Synodale Commissie wegens hare Werkzaamheden' (opgenomen in de officiële acta) in overeenstemming met deze handgeschreven notulen. Deze dienen echter bij ieder onderzoek geraadpleegd te worden i.v.m. rapporten die niet altijd in de